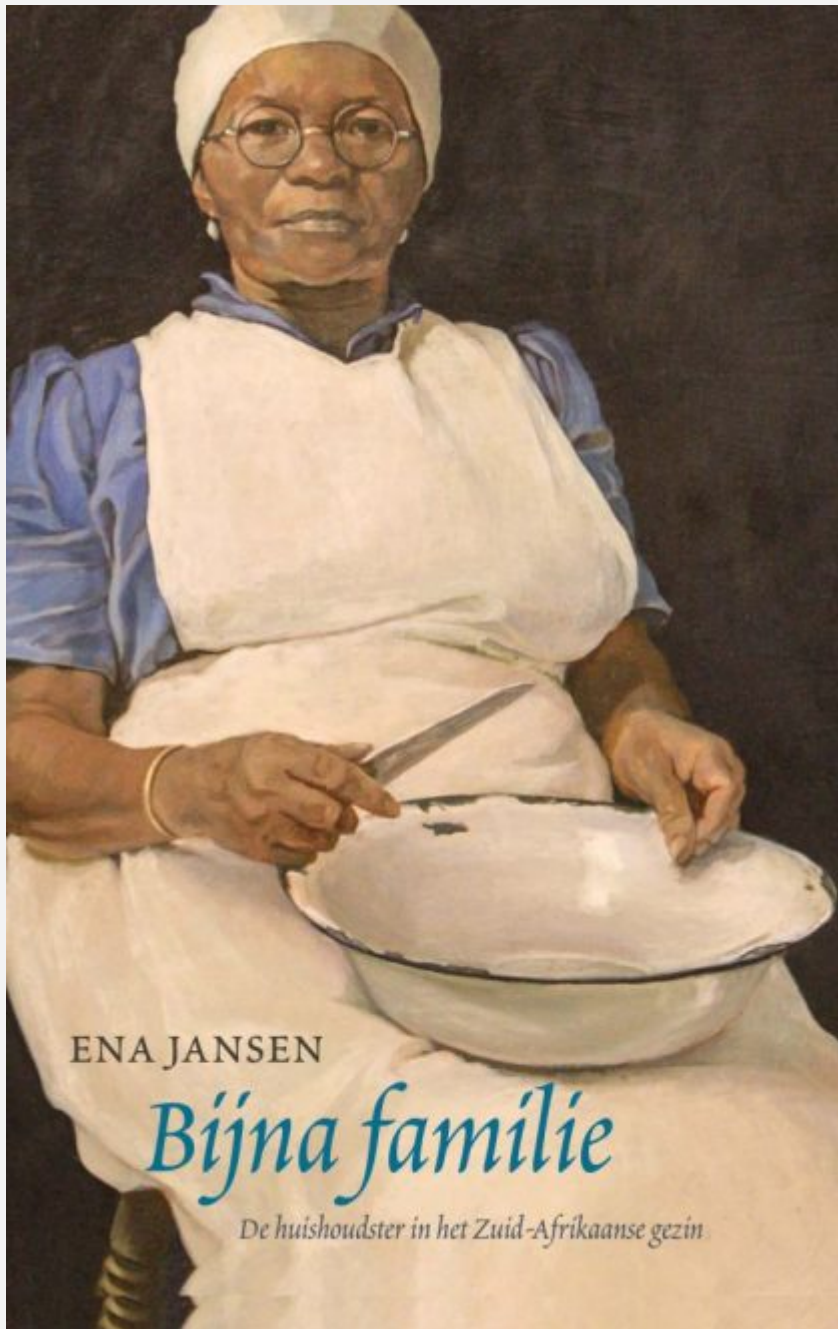

'Bijna Familie' door Ena Jansen

Ena Jansen doet een studie naar de huishoudster in het Zuid-Afrikaanse gezin. Zij doet dit vanuit de literatuur en de kunst. Ze geeft een duidelijk beeld over het ontstaan van de zwarte Zuid-Afrikaanse huishoudster. Zij bespreekt de geschiedenis, de sociologie, de economie, en het kolonialisme.

Ena Jansen stelt heel duidelijk dat de veronderstelling dat zwarte - of gekleurde handen het huishouden doen en de tuin verzorgen deels voortkomt uit de slavernij geschiedenis. Ook nu nog, nu de apartheid voorbij is, zie je de aanname dat zwarte handen het werk in en rond het huis (zouden moeten) doen. En dat terwijl we nu in de 21e eeuw leven.

Ena Jansen beschrijft geen theoretische huishoudster. Ze laat de echte huishoudsters een stem krijgen door over hen te spreken. Ze droeg dit boek ook op aan een inmiddels gepensioneerde zwarte huishoudster. Ze is bovendien heel duidelijk in het beschrijven van de positie van de huishoudsters in het Zuid-Afrikaanse gezin. De gezinnen waar ze werken zijn veelal wit. De huishoudsters zijn veelal ongeschoold, soms zelfs analfabeet. Ze werken in de laagst betaalde baantjes die er zijn. In Ena Jansens verhaal is er een uitzondering. Een huishoudster had een onderwijs diploma en toen ze geen baan kon krijgen in het onderwijs ging ze uit nood werken als huishoudster. Deze geschoolde huishoudster documenteerde de gezinnen waar ze kwam te werken. Ze ging later weer in het onderwijs werken en verdiende maar heel weinig meer dan als huishoudster.

De invloed van de geschiedenis is in de boeken die Ena Jansen bespreekt sterk voelbaar. Ook actuele gebeurtenissen zoals de scholierenopstand laten hun sporen na in de beschreven literatuur. Dit boek geeft op een goede gestructureerde manier weer hoe alles zich kon ontwikkelen. Wat ik ontluisterend vond was het feit dat de huishoudsters van nu met alle verbeterde omstandigheden nog steeds zo laag op de arbeidsladder staan. De huishoudsters zijn nog net zo onmisbaar als vroeger en nog steeds worden ze laag gewaardeerd. Ze verdienen nog steeds weinig geld. Ze hebben een vakbond en nog veel meer

bescherming via de wet maar dus weinig waardering.

Overigens beschrijft Ena Jansen ook dat de huishoudsters niet altijd zwarte vrouwen waren. Er waren ook kleurlingen, witte Afrikaner vrouwen, en (zwarte) mannen die deze arbeid verrichten. En de gezinnen waar de huishoudsters werkten zijn niet altijd meer witte gezinnen. Tegenwoordig zijn er ook zwarte gezinnen en gekleurde gezinnen met een huishoudster. Er is een voorbeeld in het boek van een zwart gezin dat een witte huishoudster heeft. In de huidige tijd zijn er ook veel gezinnen die in plaats van een huishoudster een char hebben. Een char is een werkster die een of twee dagen per week komt om het huis schoon te maken.

Dit non-fictie boek is heel interessant omdat Ena Jansen de geschiedenis en de politieke situatie van Zuid Afrika heel precies en netjes verdeeld in tijdvakken. Ze beschreef elk tijdvak heel duidelijk en gedetailleerd. Daardoor leest dit boek heel makkelijk weg.

Uitgeverij	Cossee, 2016
Pagina's	410
Vertaald	uit het Zuid Afrikaans door Riet de Jong-Goossens (<i>Soos Familie</i>)
ISBN	978 9059 366 770

Recensie geschreven door Bianca van Leeuwen, oktober 2017